

عنوان سند: شناسایی صحیح بیمار قبل از اقدامات درمانی

کد سند: NO-WI-271

تعریف علمی

شناسایی فعال بیمار یک فرآیند استاندارد ایمنی بیمار است که هدف آن اطمینان از تطابق صحیح بیمار با مداخله درمانی، دارو، نمونه‌گیری یا پروسیجر می‌باشد. این فرآیند یکی از مهم‌ترین مداخلات در پیشگیری از خطاهای پزشکی قابل پیشگیری است و در استانداردهای WHO و Joint Commission International (JCI) به‌عنوان «شاخص حیاتی ایمنی بیمار» تعریف شده است.

هدف اصلی

- جلوگیری از خطاهای دارویی و درمانی
- اطمینان از انجام اقدام برای بیمار صحیح
- کاهش خطاهای مرگبار ناشی از اشتباه هویت
- ارتقای ایمنی در تمام مراحل مراقبت

اصول کلیدی شناسایی فعال

۱. استفاده از حداقل دو شناسه معتبر

طبق استانداردهای WHO و JCI، شناسایی بیمار باید با حداقل دو شناسه انجام شود:

- نام و نام خانوادگی کامل
- تاریخ تولد (یا نام پدر)

- شماره پرونده و دستبند شناسایی

نکته مهم: 

شماره اتاق، تخت یا تشخیص بیماری نباید به عنوان شناسه استفاده شود.

۲. پرسش فعال از بیمار

پرستار باید اطلاعات را از بیمار بپرسد، نه اینکه فقط تأیید کند.

✓ روش صحیح:

- "لطفاً نام و نام خانوادگی خود را بفرمایید"

✗ روش غلط:

- "شما آقای X هستید؟" (روش تأییدی و مستعد خطا)

۳. تطبیق با دستبند شناسایی

- بررسی دقیق دستبند بیمار قبل از هر اقدام
- تطبیق اطلاعات دستبند با پرونده و دستور پزشک
- در صورت نبود دستبند ← توقف اقدام تا اصلاح وضعیت

۴. شناسایی قبل از هر اقدام پرخطر

شناسایی فعال باید در موارد زیر الزامی باشد:

- تجویز و مصرف دارو
- انتقال خون و فرآورده های خونی
- نمونه گیری آزمایشگاهی
- انجام پروسیجرها و اقدامات تهاجمی
- تصویربرداری و اقدامات تشخیصی

- جراحی یا بیهوشی

۵. عدم اتکا به حافظه یا ظاهر بیمار

- ظاهر بیمار قابل اعتماد نیست
- حافظه پرستار یا همراه بیمار قابل خطا است
- تأیید شفاهی غیرسیستماتیک کافی نیست

رفتارهای صحیح پرستار

- ✓ معرفی خود قبل از اقدام
- ✓ توضیح کوتاه درباره اقدام
- ✓ درخواست فعال اطلاعات هویتی
- ✓ بررسی دستبند بیمار
- ✓ تطبیق با دستور پزشک یا پرونده
- ✓ توقف در صورت هرگونه عدم تطابق

خطاهای رایج

- ✗ پرسیدن غیرمستقیم هویت
- ✗ اعتماد به همراه بیمار به جای خود بیمار
- ✗ انجام اقدام بدون بررسی دستبند
- ✗ استفاده از شماره تخت یا اتاق به عنوان شناسه
- ✗ عجله در بخش های شلوغ و حذف مرحله شناسایی

سناریوی بالینی

وضعیت:

دو بیمار با نام مشابه در بخش بستری هستند و قرار است دارو تزریق شود.

اقدام حرفه ای:

- توقف قبل از تزریق
- پرسش فعال از بیمار درباره نام و نام پدر یا تاریخ تولد
- بررسی دستبند شناسایی
- تطبیق با پرونده و دستور پزشک
- در صورت هرگونه شک ← توقف و گزارش به مسئول شیفت

پیام کلیدی

هیچ اقدام درمانی بدون شناسایی فعال بیمار نباید انجام شود "حتی در شرایط اورژانس"

اهمیت در ایمنی بیمار

بر اساس WHO

- خطاهای هویتی از مهم‌ترین علل خطاهای قابل پیشگیری در بیمارستان هستند
- استفاده از دو شناسه استاندارد، یکی از مؤثرترین مداخلات ایمنی است
- اجرای صحیح این فرآیند بخشی از فرهنگ ایمنی بیمار است

منابع

- World Health Organization (WHO). Patient Safety Solutions: Patient Identification (2007–2023 updates)
- Joint Commission International (JCI). *International Patient Safety Goals (IPSG 1)*
- American Nurses Association (ANA). Nursing Standards of Practice (2021–2025)
- International Council of Nurses (ICN). Code of Ethics (2021)
- Potter & Perry. *Fundamentals of Nursing* (Elsevier)

- Taylor et al. Nursing Fundamentals (Latest Edition)